

Vårt datum: 2024-03-01

Ert datum: 2022-12-22

Vårt diarienummer: 21-3102/2022

Er beteckning: N2022/02413

Handläggare

Kaj Lax

Klimat- och näringslivsdepartementet

Kn.nm@regeringskansliet.se

Kn.registrator@regeringskansliet.se

Insatser under 2024 för att vidareutveckla SGU:s arbetssätt avseende näringslivsfrämjande

SGU:s uppdrag

- SGU ska vidareutveckla arbetssätt för att systematiskt samla in och fördjupa myndighetens kunskap avseende hinder för etablering och hållbar tillväxt av företag inom myndighetens ansvarsområde enligt det arbetssätt som togs fram efter uppdrag i regleringsbrevet för 2022 (N2021/03053). Särskilt fokus ska läggas på det institutionella ramverket som påverkar sektorn.
- Myndigheten ska senast den 1 mars 2024 till Regeringskansliet (blivande Klimat- och näringslivsdepartementet) redovisa vilka insatser myndigheten har genomfört med anledning av uppdraget.¹
- Myndigheten ska senast den 1 oktober 2023 redovisa planerade insatser 2024. Vid förfrågan från Regeringskansliet (blivande Klimat- och näringslivsdepartementet) ska SGU även kunna redovisa förslag inom myndighetens ansvarsområden med syfte att förbättra förutsättningarna för hållbar tillväxt och företagande inom sektorn.

Vidareutveckling av arbetssätt, planerade insatser 2024

- För att öka takten med att utse riksintressen pågår rekrytering och ett arbete med att förtydliga och utveckla arbetssättet kring processen för hur riksintressen utses, samt en utvecklad sektorsbeskrivning. Som beskrivs nedan har SGU redan inlett ett effektiviseringsarbete som ytterligare kommer att bidra till snabbare hantering genom att handläggare snabbare kan genomföra utredningar. Syftet med att öka utredningstakten är att möta behoven av råvaror för energiomställningen och det ökade behovet av ett förstärkt totalförvar.
- För att uppfylla kraven i CRMA arbetar SGU med att klassificera fyndigheter enligt UNFC. Vi vidareutvecklar också den UNFC-databas som byggdes under RU Sekundära resurser och avser att hålla den harmoniserad med specifikationerna för UNRMS och kommissions UNFC-templates som publiceras senare i år. Enligt CRMA finnas det krav på medlemsländerna avseende ett nationellt prospekteringsprogram (cf Kartplan), där UNFC-klassificering ska utföras där så är relevant. SGU är inne i ett större rekryteringsarbete för att kunna börja möta kraven på kartläggning. Det kommer också beröra den kartläggning av historiskt utvinningsavfall som inkluderas i akten. UNFC kommer att vara grund för utpekandet av strategiska projekt och medlemsstaterna föreslås rapportera nya projekt i termer av UNFC. Utvecklingsarbete av ett IT-verktyg för klassificering är även påbörjad.

---

¹ Reviderades senare till 15 mars

- För att bättre kunna förstå och möta olika specifika utmaningar som gruv- och prospekteringsbranscherna står inför har SGU påbörjat arbetet med att genomföra insiktsarbete och -analyser. Regelbunden dialog pågår med branschen bland annat via SGU:s användarråd, mässor och vid rådgivning. Ett av syftena med insiktsanalyserna är att få fram en prioriterad lista på områden att adressera för myndigheten samt att göra det möjligt att följa upp planerade åtgärder. Ett exempel är enkäter på branschmässor där SGU deltar, med syfte att tydliggöra branschens nuvarande och framtida syn på serviceutbudet. För att kunna få en djupare förståelse för gruv- och prospekteringsbranschernas hinder för tillväxt och bättre kunna förse gruv- och prospekteringsbranscherna med ändamålsenliga data, geologisk information och information om deras förutsättningar har marknadsfunktionen påbörjat arbete med insiktsanalyser som underlag för att utveckla SGU:s arbete gentemot näringslivet.
- För att kunna göra anpassade kommunikationsinsatser kommer insiktsanalyser fortlöpande att användas som underlag för utvecklande av SGU:s kommunikation gentemot företagarna och branscherna inom sektorn. Av den anledningen har SGU stärkt upp med kommunikationskompetens och bland annat ökat inslaget av proaktiva kommunikationsinsatser.
- För att bistå i arbetet med att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt och företagande inom sektorn har SGU börjat analysera problem i befintlig lagstiftning för sektorn och som i möjligaste mån kan ge förslag på åtgärder. Som en del i arbetet tas också initiativ till dialog med eventuellt berörda myndigheter. Först ut i det systematiska arbetet är minerallagen och tillhörande förordningar samt hur dessa samspelar med gällande EU-lagstiftning och det lagstiftningsarbete som pågår på EU-nivå. Av denna anledning har SGU stärkt upp med specifik juristkompetens.
- En projektgrupp bestående av jurist, samhällsekonom, statsgeologer och kommunikatör tillsätts för att arbeta metodiskt med främjandeuppdraget avseende exempelvis dess kvantitativa eller kvalitativa resultat och kostnader för myndighetens insatser, identifierande av hinder för hållbar tillväxt av företag, med fokus på hinder inom myndighetens ansvarsområde, ändamålsenliga föreskrifter och vägledningar, utifrån ett företags- och myndighetsperspektiv samt metod för årlig uppföljning av insatser inom det näringslivsfrämjande uppdraget.
- För att kunna öka myndighetens proaktiva kommunikationsarbete och tydliggöra myndighetens hållning i olika frågor kopplade till det näringslivsfrämjande uppdraget tar myndigheten fram en budskapsplattform som används som utgångspunkt i kommunikationsarbetet. Myndigheten har också mer aktivt inlett ett arbete för att motarbeta missuppfattningar och felaktig information i sektorn.
- För att öka Sveriges attraktionskraft och återta en ledande position som prospekteringsintressant land krävs insatser som möjliggör ett förbättrat tillhandahållande av geologisk information, utvecklade digitala tjänster och utökad service. Som en del av tillgängliggörandet har ett arbete påbörjats för att möjliggöra nedladdning av data från tidigare hyperspektralskanning av borrhälsbor, något som idag sker manuellt. Det förbättrade tillhandahållandet inkluderar även tillgängliggörande av arkivmaterial och information som kommit in genom prospekteringsbolagens inrapporteringskyldighet till Bergsstaten.

För att kunna förse branscherna med allt tillgängligt och prospekteringsrelevant geologiskt material och analog information på ett ställe har SGU koncentrerat allt fysiskt material till SGU:s kontor i Malå. Materialet kan även användas för forskning och utredningsarbete. SGU har påbörjat arbetet med att utveckla tjänsteutbudet i Malå. Till detta kommer pågående nyrekryteringar.

- För att skapa ytterligare intresse för det material och den information som finns vid mineralinformationskontoret i Malå kommer SGU att utveckla det kommunikations- och marknadsföringsmaterial som myndigheten har samt bredda marknadsföringsinsatserna.
- För att bredda vår löpande dialog med näringslivet har SGU också påbörjat ett arbete med att omforma och dela upp det nuvarande Gruvnäringsrådet till ett näringslivsråd för att få ett ännu bättre underlag rörande hinder för etablering och hållbar tillväxt samt ett bredare mineralforum där olika saktintressen finns representerade. Denna förändring träder i kraft 2024.
- Mineraljakten, som SGU nyligen har fått i uppdrag att återstarta från departementet, kommer att innebära en stor möjlighet att inte bara öka kunskapsbasen om mineralfyndigheter i landet, utan också att kommunicera mineralresursfrågor och näringsens villkor allmänt. Uppstarten av Mineraljakten förbereds nu intensivt.

Fortsatta insatser 2024 - resultat

I redovisningen av uppdraget i regleringsbrevet för 2022 (N2021/03053), *Redovisning av näringslivsfrämjande insatser inom SGU:s ansvarsområde 2022* (RR 2023:03) finns ett antal pågående arbeten som kommer att avslutas under 2024. Insatserna i sig är systematiska och resurssatta, samt leder till vidareutveckling av arbetssättet för att främja näringslivet med fokus på det institutionella ramverket. Dessa pågående insatser sammanfattas i tabell 1 tillsammans med planerade insatser för 2024. Varje insats beskrivs mer utförligt under rubriken *Beskrivning av planerade insatser*.

Utöver förändrade arbetssätt och de planerade insatserna arbetar SGU fortlöpande med det institutionella ramverket i samband med att myndigheten lämnar yttranden i ärenden som direkt eller indirekt påverkar eller kan komma att påverka ramverket. SGU:s omvärldsbevakning på området, som har såväl nationell som internationell grund, är tämligen omfattande och innefattar bland annat myndigheter, bransch, generaldirektorat på EU-nivå med mera.

Nyckeln till framgång i främjande-uppdraget är tillgång till kompetenser som förstår värdekedjan och kopplingen till Sveriges geologiska förutsättningar och snabbt förmår att analysera och kommunicera de ständiga – och ibland motstridiga – signalerna från vår omvärld, såväl nationellt som internationellt. SGU är också beroende av information från andra myndigheter för att få signaler rörande närliggande områden som inte omfattas av SGU:s instruktion, och vi har i några fall numera en bra samverkan med nyckelmyndigheter. Detta är avgörande för att kunna arbeta även med de frågor som påverkar det institutionella ramverket för mineralnäringen, för att på bästa sätt kunna stärka svensk konkurrenskraft.

Tabell 1. Sammanfattning av SGU:s planerade insatser 2024 inom regeringsuppdraget Näringslivsfrämjande.

Planerat arbete inom/med under 2024	Planerade	Pågående	Avslutade	Direkt bäring på det institutionella ramverket	Indirekt bäring på det institutionella ramverket
CRMA – EU-kommissionens lagförslag till genomförandeakten för kritiska råvaror	x	x		X	X
Batteriförordningen			x	X	X
EU-kommissionens förslag till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens (Soil Monitoring and Resilience)		x		X	X
Industriutsläppsdirektivet		x		X	X
United Nations Framework Classification Model (UNFC)		x			X
Efterlevnad av konfliktmineralförordningen		x		X	X
EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter		x			X
Riksentressen för värdefulla ämnen och mineral	x	x			X
Hållbarhetsaspekter – Intergovernmental forum on mining, minerals metals and sustainable development		x			X
Vattendirektivet	x	x		x	

Beskrivning av planerade insatser

CRMA – EU-kommissionens lagförslag till Europeiska kritiska råmaterialakten

Under 2023 bidrog SGU med betydande resurser (två heltider, samt periodvis ytterligare tre resurser) för att arbeta med EU-kommissionens förslag till akten om kritiska råvaror (CRMA), och stödet fortsatte under höstens triloger, och nu i vår i och med införandet i svensk lag. Även annat stöd lämnas löpande till Regeringskansliet för frågor på EU-nivå. CRMA kommer att påverka SGU:s verksamhet gällande främjandeuppdraget från och med 2024. Den övergripande målsättningen i förordningen är att säkerställa EU:s tillgång till säker och hållbar försörjning av kritiska och strategiska råvaror. Den syftar till att stärka de olika stegen längs med hela värdekedjan.

För att bygga upp EU:s försörjningskapacitet och säkra tillgången till råvaror, öka motståndskraften mot störningar samt öka arbetet med hållbarhet och cirkularitet föreslås en rad åtgärder i akten. För att de uppsatta målen ska vara genomförbara är det nödvändigt att det institutionella ramverket fungerar bättre än det gör i dagsläget. I CRMA finns således ett antal förslag som handlar om att underlätta ramverket, vilket kan leda till kortare tillståndsprocesser och därmed till snabbare företagsetableringar.

En plan för SGU:s vidare arbete med CRMA kommer att tas fram nu när aktens slutgiltiga utformning är klar, och anpassning av det svenska regelverket till förordningen vidtar. I planeringen inför 2024 förbereder sig SGU för att ta höjd för att genomföra nödvändigt arbete, där så behövs i samarbete med andra myndigheter och organisationer.

Batteriförordningen

SGU har bistått Regeringskansliet sedan flera år tillbaka med stöd i arbetet med den så kallade batteriförordningen. För att även öka samhällets beredskap på vad utvecklingen inom batteriområdet kommer att innebära är det viktigt att de tidiga skedena i värdekedjan, det vill säga försörjningen av hållbart producerade råvaror, ingår i detta arbete. SGU samarbetar därför med framför allt andra myndigheter, till exempel Energimyndigheten, men ingår även i olika internationella nätverk, i huvudsak på nordisk nivå. SGU fortsätter samverka med Energimyndigheten för främjandet av en hållbar europeisk batterivärdekedja. SGU deltar även fortsatt i nordiskt samarbete (finansierat av Nordiska Ministerrådet via Nordic Innovation) och avser fortsätta detta även framöver, möjligen inom ramen för en nordisk samarbetsplattform om batterivärdekedjan.

EU-kommissionens förslag till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens (Soil Monitoring and Resilience). EU-kommissionen har under sommaren 2023 lämnat ett förslag till direktiv för att övervaka och öka markhälsan inom EU. SGU har lämnat in underlag för konsekvensbeskrivning av förslaget till Klimat- och näringslivsdepartementet, samt under hösten även ett fördjupat underlag. Det är svårt att bedöma hur tidplanen för denna akt kommer att se ut, men SGU har fortsättningsvis beredskap för att arbeta vidare med frågan under 2024 och framåt.

Industriutsläppsdirektivet

Direktivets syfte är att med ett samordnat synsätt minska, och där så är möjligt helt eliminera, föroreningar från industriella verksamheter. En av grundförutsättningarna för direktivet är att det finns många likartade anläggningar. Gruvnäringen kommer, trots att varje gruva till skillnad från andra industrier och branscher har unika egenskaper, det vill säga att det inte finns två helt identiska gruvor i EU, enligt en överenskommelse i slutet av 2023 att omfattas av direktivet. SGU har beredskap för att bistå i det fortsatta arbetet, som sannolikt påbörjas under 2024.

United Nations Framework Classification Model (UNFC)

SGU har tillsammans med de geologiska undersökningarna i Norge och Finland drivit arbetet med att ta fram en nordisk vägledning för klassificering av råvaror. Vägledningen antogs 2018 av EGRM (Expert Group for Resources Management), och kom också att upptas i ett regeringsuppdrag tillsammans med Naturvårdsverket som rapporterades 2017. Från 2018 har en medarbetare på SGU, nominerad av regeringen, varit Sveriges representant och vice ordförande i EGRM:s styrelse, the Bureau. Sedan dess har Europeiska kommissionen lyft UNFC som harmoniseringsverktyg för hushållning med resurser, och UNFC är numera en komponent i såväl CRMA som i EU-finansierade samarbeten om råvaror, såsom Geological Services for Europe (GSEU), tidigare GeoERA, och andra Horizon-finansierade samarbeten.

UNFC har också varit en komponent i regeringsuppdrag till SGU, nu senast i uppdraget om att öka möjligheterna till hållbar utvinning av metaller och mineral från sekundära resurser. SGU har också bidragit till ett antal fallstudier utgående från UNFC (avseende REE, kalk och ballast), som har granskats av TAG (EGRM:s Technical Advisory Group, som säkerställer att systemet är globalt harmoniserat).

Efterlevnad av konfliktmineralförordningen

SGU utför kontroller enligt konfliktmineralförordningen. Det kan konstateras att det fortfarande råder okunskap kring förordningen på en del företag och att insatser behövs för att öka kunskapen. I och

med att SGU regelbundet träffar de andra myndigheter inom EU som har motsvarande ansvar fångar SGU tidigt upp signaler om eventuella behov av justeringar eller kompletteringar av förordningen.

EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter

Syftet med EU:s taxonomi är att kunna identifiera och jämföra miljömässigt hållbara investeringar genom ett gemensamt klassificeringssystem. I skrivande stund är det inte klart om gruvnäringen kommer att ingå i taxonomin eller ej, men SGU har även fortsättningsvis en löpande dialog med mineralnäringen om hur taxonomin påverkar investeringar i näringen.

Riksintressen för värdefulla ämnen eller material

Fyndigheter som innehåller värdefulla ämnen eller material kan utpekade som riksintressen av SGU. Bestämmelserna om riksintressen, som återfinns i miljöbalken, ger samhället ett värdefullt instrument i avvägningen mellan olika samhällsintressen. SGU arbetar löpande med att detaljavgrensa fyndigheter som bedöms vara av riksintresse, och ser ett behov av att se över de kriterier som i dagsläget styr utpekande och avgränsning samt färdigställande och implementering av sektorsbeskrivning. Som nämnts ovan har ett arbete med att se över kriterierna redan inletts, och kommer att fortsätta under 2024. Behovet är bland annat en följd av förändringar i omvärlden, förändringar som lett till att en ökad grad av självförsörjning är nödvändig, och frågor som syftar till en bättre beredskap ligger högt på dagordningen. Detta gäller i princip samtliga metaller och mineral som finns i den svenska berggrunden, inte enbart de som betraktas som kritiska eller strategiska i ett EU-perspektiv, utan även de ämnen som mer rutinmässigt behövs för att upprätthålla samhällsfunktioner. Frågor som även kan behöva beaktas i framtiden både avseende riksintressen och minerallagstiftningen i övrigt är nyttjande av sekundära resurser då framför allt inom utvinningsavfall.

Hållbarhetsaspekter – Intergovernmental forum on mining, minerals metals and sustainable development

SGU är medlemmar i Intergovernmental forum on mining, minerals metals and sustainable development (IGF). IGF sammanställer guider för stater och företag rörande best practice i gruvsektorn. SGU är drivande i Sverige för forumet, och sedan hösten 2023 är Sverige/SGU representerat på den europeiska platsen i den verkställande kommitteen.

Internationella uppdrag - hållbar gruvnäring

Under ett antal år har SGU, delvis på uppdrag av SIDA, delvis inom EU-finansierade uppdrag, bedrivit projekt som syftar till att öka kapaciteten i inom mottagarländerns offentliga förvaltning avseende hållbar gruvnäring. Detta har i sig inte haft en direkt inverkan på näringslivsfrämjande nationellt i Sverige, men erfarenhetsmässigt har denna verksamhet bidragit till ett inflöde av kunskap som kan nyttjas även här. Som en följd av CRMA, där en av pelarna handlar om diversifierad import och där kommissionen tecknar strategiska partnerskap med ett antal nyckelnationer, och i ljuset av regeringens nya biståndspolitik har frågan om kapacitetsbyggande insatser på råmaterialområdet kommit att aktualiseras starkt. Verksamheten inom detta område är i dagsläget dock svårplanerad eftersom det saknas medel att bedriva fortlöpande ackquisition, trots att vi har starka indikationer på att det här finns ett relativt stort utrymme att öka volymen. SGU avser därför återkomma i frågan under 2024.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Anneli Wirtén.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschef Erika Ingvald, tillförordnad enhetschef Therese Bejgarn, enhetschef Mats Wedmark, jurist Caterina Carreman, kommunikationschef Charlotte Nilsson Kylesten samt ledningsstabschef Göran Risberg deltagit. Avdelningschef Kaj Lax har varit föredragande.

Anneli Wirtén

Kaj Lax